

Forsvarshistorie

Geir Arild Høiland har eget privat militærhistorisk museum i Follebu. Det er åpent for visning etter avtale. Nå i høst var han foreleser på medlemsmøte i Lillehammer og omegn Forsvarsforening, i befalsmesssa på Jørstadmoen og holdt foredrag om illegalt samband under krigen.

Det illegale sambandet var basert på telegrafi og ble brukt til å koordinere operasjoner i motstandsbevegelsen, rapportering til allierte og avtale om slipp av utstyr. De som ble rekruttert til disse farefulle oppdragene var ofte telegrafister som i tillegg måtte være egnede personer med en dekkhistorie som kunne gli lett inn i nye lokalsamfunn. For senderne ble peilet og de som opererte radioene måtte ofte flytte på seg og da var det viktig å ha et annet yrke eller funksjon som alibi der de oppholdt seg.

Det var mange radioer utplassert også flere i Gausdal blant annet hos Arnfin Kraabøl på Rokvam var det en sentral sender. Det ble sendt over kortbølgenettet og telegrafistene ble fortalt at dette ikke kunne peiles, men det stemte ikke og flere ble tatt. Sendingen gikk i morse og i tillegg med koding etter egne kodeskjema. Det var om å gjøre å være rask med morse-nøkkelen og være kort tid på lufta. Tyskerne drev mye overvåkning og å bli tatt med utstyret kunne være skjebnesvangert for flere involverte; motsnadsgrupper, familie og venner. Høiland har masse detaljkunnskap om dett emnet og også mye av utstyret som ble brukt i sin samling. Han talte for et lydhørt publikum, mange med bakgrunn i Hærens Samband som vel nå heter Cyber-forsvaret. Vi hører i disse dager om overvåkning av digital kommunikasjon. Alt er lettvent i dag med meldingstjeneste og mobiltelefon i alles lommer. Den gang var det verre både å frakte og operere slikt utstyr for samband og kommunikasjon. Men da som nå var kommunikasjon og kontakt livsviktig både for hærstyrkene og det organiserte motstandsarbeidet.